

ZINĀTNES DZĪVES HRONIKA

Janvāris

2. janvārī Latvijas Organiskās sintēzes institūta direktors akadēmiķis Ivars Kalviņš publicējis polemisku rakstu "Inovācija Latvijā — ilūzija vai realitāte? Zinātnieki grib un var palīdzēt Latvijai iziet no krīzes" (*Latvijas Avīze*. 2010. 2. janv.).

5. janvārī LZA korespondētājloceklim, izcilajam telekomunikāciju speciālistam Pēterim Videniekam — 70.

6. janvārī *Latvijas Avīze* publicējusi akadēmiķa, prof. Jura Bojāra viedokli par valsti iestājušos uzticības krīzi varas institūcijām "Tad nepamodīsimies zem ērgļa spārnēm. Neklausieties ne Latvijas valsts bērētājos, ne vadonības sludinātājos!".

LZA korespondētājloceklis Vilnis Zariņš polemizē ar LU prof. Leonu Taivānu: "Dažādu līmeņu problēmas. Latvijai trūkst augsti kvalificētu humanitāro un sociālo zinātņu speciālistu" (*Latvijas Avīze*. 2010. 6. janv.).

9. janvārī Viesturs Sprūde rakstā "Vēstures žurnāli draud izzust" analizē Latvijas vēstures zinātnes akadēmisko izdevumu likteni (*Latvijas Avīze*. 2010. 9. janv.). Tēma turpināta rakstā "Vēstures žurnāli cerības neatmet" (*Latvijas Avīze*. 2010. 14. janv.).

Komentārs: Voldemārs Krustiņš. Kaut nu tas kauns izpaliktu (*Latvijas Avīze*. 2010. 12. janv.).

15. janvārī pirmizrādi visā Latvijā, kā arī Ņujorkā un Vašingtonā piedzīvo režisora, scenārija autora, LZA goda locekļa Jāņa Streiča filma "Rūdolfas mantojums" (*Latvijas Avīze*. 2010. 15. janv.).

17. janvārī LZA ārzemju loceklim, arhitektam Gunāram Birkertam — 85 (*Latvijas Avīze*. 2010. 6. janv.).

18. janvārī LZA īstenajam loceklim, izcilajam matemātiķim Andrim Ambainim — 35.

19. janvārī LZA Senāta sēde. Par Letonikas programmas rezultātiem ziņoja akadēmiķi Ilga Jansone un Tālav Jundzis. Par topošās Nacionālās identitātes programmas ievirzi — akadēmiķe Maija Kūle. Tika piešķirtas LZA vārdbalvas un balvas jaunajiem zinātniekiem.

20. janvārī LZA goda locekļa Ilmāra Blumberga izstāde "Stikla pērlīšu spēles" Rīgas galerijā (*Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*. 2010. 20. janv.).

24. janvārī ekonomistam, LZA korespondētājloceklim Imantam Kirtovskim — 80. Ekonomistam, akadēmiķim Arnim Kalniņam — 75.

25. janvārī LZA parakstīts sadarbības līgums — lielfirma L'Oreal, UNESCO Latvijas Nacionālā komisija un LZA sesto reizi piešķirs balvas — stipendijas *Sievietēm zinātnē* (*Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*. 2010. 26. janv.).

27. janvārī Marina Matafonova laikrakstā *Business & Baltija* intervējusi akadēmiķi Nikolaju Vedernikovu — vai ražosim naftas aizstājēju? Latvijā plānota furfurola rūpnīcas būve.

Februāris

2. februārī vecajā Anatomikuma auditorijā, kur zviedru zinātnieks profesors Gastons Bakmanis bija lasījis pirmo anatomijas lekciju, notika svinīgs pasākums, veltīts augstākās medicīnas izglītības 90 gadiem Latvijā, kur klātesošos uzrunāja akad. J. Gardovskis un viesprofessors no Zviedrijas Gotfrīds Rūmans. Šī akadēmiskā pēcpusdiena bija viens no pirmajiem pasākumiem, kas šogad aizsāk Rīgas Stradiņa universitātes jubilejas gadu. 2010. gada jūnijā aprit 60. gadi, kopš dibināta RSU.

3. februārī notika LZA FTZN pilnsapulce. Nodaļas locekļi noklausījās akad. Jura Jansona pārskatu par nodaļas darbību 2009. gadā, atzina to par sekmīgu un akceptēja ierosinājumus nodaļas darbībai 2010. gadā. Akad. J. Jansons iepazīstināja sēdes dalībniekus ar LZA Prezidija priekšlikumu izvirzīt apbalvošanai ar LZA Lielo medaļu akadēmiķi Mārci Auziņu (Latvijas Universitāte) par izcilu ieguldījumu koherento procesu izpētē atomu un molekulu fizikā un akadēmiķi Kurtu Švarcu (Vācija–Latvija) par izcilie darbiem un praktiskiem risinājumiem radiācijas fizikā un hologrāfijā. Nodaļas locekļi atbalstīja LZA Prezidija lēmumu. Sēdes otrajā pusē notika plaša diskusija par zinātnieku lomu zinātnes popularizēšanā. Lēmums: sakarā ar to, ka sabiedrībā eksistē tik liela nesapratne par zinātnes lomu krīzes laikā, ir ļoti svarīga zinātnes popularizācija, reklāma un praktiska zinātnes propaganda. Nodaļas locekļi aicina zinātniekus izmantot jebkuru iespēju, lai celtu zinātnes prestižu: rakstīt un tulkot zinātniski populārus rakstus; rādīt savus sasniegumus un to praktisko nepieciešamību Latvijas iedzīvotājiem un rūpniecībai; publicēt informāciju par Eiropas finansējumu piesaistīšanu, tās apjomiem un parādīt, cik daudz naudas pelna zinātnieki Latvijas budžetam. Rādīt, ka Latvijai ir zinātnieku veidotā eksporta prece, kuru mēs ražojam. Vairāk uzmanības pievērst

cīņai ar birokrātiju zinātnē. Izmantot akadēmijas avīzi un žurnālus, savu institūtu un LZA mājaslapas zinātnes popularizācijai, reklāmai un propagandai. Veltīt LZA sēdi valsts politikās sistēmas trūkumu analizēm.

Dienas Bizness publicējis *Grindeks* valdes priekšsēdētāja Jāņa Romanovska interviju “*Grindeks* par 1,6 miljoniem veic pētījumus” (autore S. Igaune) par oriģinālpreparāta mildronāta ietekmi slodzes stenokardijas ārstēšanā un Latvijas Organiskās sintēzes institūta direktora akadēmiķa Ivara Kalviņa viedokli, kas apstiprina šī preparāta efektivitāti.

Margarita Stārate, bērnu grāmatu rakstniece un ilustratore, 96. dzimšanas dienā saņēma savā vārdā nosaukto medaļu. Medaļas autors ir LZA goda loceklis Jānis Strupulis (*Latvijas Avīze*. 2010. 3. febr.).

RTU atklāta starptautiskā Eiropas Komisijas 6. un 7. letvara programmas zinātnisko projektu stendu izstāde. EK finansēti, pēdējos septiņos gados īstenoti 40 starptautiski pētījumi (*Latvijas Avīze*. 2010. 4. febr.).

4. februārī Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas sēde — LZA kor. loc. *Dr. arch.* Jāņa Zilgalvja ziņojums par jaunākajiem pētījumiem, akadēmiķes, LZA HSZN priekšsēdētājas Ilgas Jansones atskaite par aizvadītā gada darbu, jaunāko publikāciju izstāde. LZA goda doktora grāda piešķiršana literatūrzinātniecei Līvijai Volkovai un juristam Jānim Bolim (*Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 15. febr.).

6. februārī *Latvijas Avīzes* redakcijas vietas bija Daugavpils Universitātes rektors LZA kor. loc. *Dr. biol.* Arvīds Barševskis. Laikrakstā publicēta intervija ar rektoru “Jāceļ prasības augstskolām” (intervē Voldemārs Krustiņš un Ilze Kuzmina).

9. februārī notika LZA Senāta sēde. Informāciju par zinātnes situāciju Latvijā

2010. gadā sniedza LR Izglītības un zinātnes ministre, LZA korespondētājlocekle Tatjana Koķe. Ziņojumu "Augstākā izglītība, zinātne un uzņēmējdarbība — pamats tautas labklājībai" nolasi LZA Kārļa Ulmaņa balvas laureāte akadēmiķe Baiba Rivža. Senāts piešķīra LZA Lielās medaļas akadēmiķim Mārcim Auziņam (Latvijas Universitāte) par izcilu ieguldījumu koherento procesu izpētē atomu un molekulu fizikā un akadēmiķim Kurtam Švarcam (Vācija–Latvija) par izcilu darbiem un praktiskiem risinājumiem radiācijas fizikā un holografijā. Senāts apstiprināja LZA goda doktoru grādu piešķiršanu literatūrzinātniecei Līvījai Volkovai un juristam Jānim Bolim. Pēc Senāta sēdes LZA izstāžu telpā atklāja gleznotājas, LZA goda locekles Džemmas Skulmes darbu izstādi "Džemma. Neparastā" (*Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 15. febr.).

10. februārī vizītē LZA ieradās Ķīnas Republikas (Taivas) ārlietu ministra vietnieks Dr. Liušuns Šens (*Lyushun Shen*) un Taipejas misijas Latvijā vadītājs Deivids Vongs (*David C.Y. Wang*) ar pavadpersonām. Viesus pieņēma LZA viceprezidents Tālavs Jundzis, ārlietu sekretārs Andrejs Siliņš, FTZN priekšsēdētājs Juris Jansons, Eiropas programmu centra vadītāja Maija Bundule un LZA prezidenta padomniece Anita Draveniece. Pārrunu gaitā puses pārrunāja jautājumus saistībā ar Latvijas–Lietuvas–Taivas Savstarpējās zinātniskās sadarbības fonda un tā komisijas darbību, kā arī plašākus jautājumus, tai skaitā Dr. Liušuns Šens raksturoja Taivas palīdzību zemestrīcē cietušajai Haitai.

Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Ērģeļu zālē LU literatūras, folkloras un mākslas institūta pētījumu sērijas "Studia Humanitarica" — Andas Beitānes grāmatas "Vēlināz izcelsmes vokālā daudz balsība latviešu tradicionālajā mūzikā" — atvēršanas svētki. Dziedāja Mūzikas akadēmijas etnomuzikoloģijas klases studentes.

LU Latvijas vēstures institūts ielūdza uz jaunāko grāmatu atklāšanas svētkiem, un šīs grāmatas ir: Gunita Zariņa *Latvijas iedzīvotāju paleodemogrāfija* un Emīlija Brīvkalne *Mežotnes pilskalna depoīts*.

P. Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca atzīmēja 100. gadadienu. Svinīgie pasākumi sākās ar slimnīcas jauno korpusu pamatakmens ielikšanu un Onkoloģijas klīnikas radioloģijas bloka renovēto telpu atklāšanu. Svinībās piedalījās LZA delegācija akadēmiķa Jāņa Stradiņa vadībā (*Latvijas Avīze*. 2010. 11. febr.).

11. februārī intervija ar LZA prezidentu Juri Ekmani "Zinātnieki pārmet haosu nozares finansējuma apgūšanā" (aut. K. Slišāne; *Izglītība un Kultūra*. 2010. 11. febr.).

12. februārī LZA ĶBMZN pilnsapulce: nodaļas priekšsēdētāja akad. R.Valtera atskaite par nodaļas un tās locekļu darbību 2009. gadā, darba plāna apspriešana 2010. gadam. Sēdes dalībnieki noklausījās un apsprieda divus priekšlasījumus par tēmu "Hroniskā noguruma sindroms. Noguruma slimība: zināmais un diskutablais" (kor. loc. L. Viksna) un "Hroniskā noguruma sindroma etiopatogēneses izpēte un biomarķieru meklējumi" (kor. loc. M. Murovska).

LZA ārlietu sekretārs Andrejs Siliņš piedalījās Eiropas Savienības Stratēģiskajā forumā par zinātnisko un tehnoloģisko sadarbību (angliski saīsin. *SFIC*). Sēdē apsprieda zinātniskās un tehnoloģiskās sadarbības prioritātes kā reģionālajā, tā tematiskajā aspektā un apstiprināja pirmā darba gada atskaiti.

LU latviešu valodas institūtā atklāja Kārļa Mīlenbaha Rakstu izlases 1. sējumu.

13. februārī akadēmiķei Jekaterīnai Ērenpreisai — 65.

14. februārī mirusi *Rīgvīr* izgudrotāja, LZA goda locekle Aina Muceniece (dz. 23.03.1923) (*Latvijas Avīze*. 2010. 16. febr.).

15. februārī parakstīts protokols par zinātnisko sadarbību starp LZA un Ungārijas Zinātņu akadēmiju 2010.–2012. gadam. No LZA puses to parakstīja viceprezidents/ārietu sekretārs Andrejs Siliņš.

16. februārī “Dienas Bizness” iedaļā *eksperta viedoklis* akademiķis Ivars Kalviņš, Latvijas Organiskās sintēzes institūta direktors, atzīst — “Latvijas zinātnieki ēzeļa lomā”, jo nav vēl atvērta programma “Veselība”, kas finansiāli nodrošinātu jaunā preparāta, kas būtu 40 reizi efektīvāks par mildronātu, izstrādi.

LZA korespondētājloceklim Gunāram Andrušaitim — 80.

18. februārī laikrakstā *Izglītība un Kultūra* publicēta intervija ar akademiķi Jāni Stradiņu “Zinātne ceļ sabiedrību un kultūru” sakarā ar J. Stradiņa grāmatas “Zinātnes un augstskolu sākotne Latvijā” iznākšanu (aut. H. Grīnberga).

Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā tika atklāta literatūras izstāde “Mežzinātne un koksnes tehnoloģijas Latvijā”. Izstādi organizēja Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka sadarbībā ar Latvijas Zinātņu akadēmiju, Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļu un Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmiju. Izstādes ekspozīcijā atspoguļota Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūta, LVMI “Silava”, Latvijas Lauksaimniecības universitātes, Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūta, Meža pētīšanas stacijas, Latvijas Universitātes, Rīgas Tehniskās universitātes un Daugavpils Universitātes darbība mežzinātnes un koksnes tehnoloģiju jomā. Izstādes ekspozīcijā ir apskatāms plašs periodisko izdevumu

materiāls, kā arī grāmatas ar senu pagātni un grāmatas, kas pavisam nesen izdotas.

Vienlaicīgi notika arī Daugavpils Universitātes rektora, LZA korespondētājlocekļa Arvīda Barševska fotoizstādes “Meža daudzveidība” atklāšana.

19. februārī tika parakstīts nodomu protokols starp Zemkopības ministriju (ZM), Latvijas Zinātņu akadēmiju (LZA) un Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmiju (LLMZA). Protokolu parakstīja zemkopības ministrs Jānis Dūklavs, LZA prezidents Juris Ekmanis un LLMZA prezidente Baiba Rivža. Protokola mērķis ir veicināt lauksaimniecības un meža zinātnes ciešāku sadarbību ar citām Latvijas Zinātņu akadēmijā pārstāvētām nozarēm. Visas puses, iesaistot LZA Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļu, vienojās sadarboties tādās jomās kā kopēju pētījumu veikšana, jauno zinātnieku sagatavošana, kā arī efektīvas informācijas apmaiņas veicināšana. Plānots atbalstīt arī starptautisko zinātnisko sadarbību, kā arī kopīgi izstrādāt ar zinātņi un augstāko izglītību saistītus normatīvos aktus. Paredzēta sadarbība arī citās jomās.

Žurnālā *Mājas Viesis* publicētajā diskusijā “Nezināmā laika pārvērtības” par galvenajiem cilvēces attīstības paredzējumiem 21. gs. otrajā gadu desmitā (aut. A. Bormane) piedalījās LZA prezidents Juris Ekmanis, LZA kor. loc. sociologs Aivars Tabuns, žurnālists Juris Kaža.

Tēlniekam, LZA goda loceklim Andrim Vārpam — 60.

Akademiķim Arnim Treimanim — 70.

20. februārī LZA ārzemju loceklim, medicīm Sergejam Fjodorovam — 85.

24. februārī notika LZA FTZN sēde no cikla “2009. gada nozīmīgākie zinātniskie

sasniegumi (LU CFI)". Par "Komplekso pieeju dinamiskas nesakārtotības problēmas risināšanai rentgenabsorbcijas spektru modelēšanā" referēja LZA korespondētājloceklis LU CFI vadošais pētnieks Aleksejs Kuzmins, ar tēmu "Elektronu satveršana kvantu punktos: korelācijas un dinamikas efekti" klātesošos iepazīstināja LU CFI vadošais pētnieks Vjačeslavs Kaščejevs.

Nodaļas locekļi ar gandarījumu atzīmēja referātu augsto līmeni.

J. Jansons aicināja sēdes dalībniekus domāt par vakancēm un kandidatūrām 2010. g. LZA jauno locekļu vēlēšanām un iesniegt priekšlikumus.

Igaunijas Republikas vēstniecība un a/s "Lauku Avīze" Igaunijas Republikas neatkarības 92. gadskārtā LU Akadēmiskajā bibliotēkā aicināja uz Tomasa Hendrika Ilvesa grāmatas "Atvērtā pasaule un nacionālās vērtības" atvēršanu.

25. februārī pasniegtas LZA, SIA *ITERA Latvija*, RTU Attīstības fonda 2010. gada balvas zinātnē. Balvas zinātnē — piemiņas medaļa un stipendija — piešķirtas: LZA korespondētājloceklim, LLU Mežkopības katedras profesoram *Dr. habil. biol.* Iman-tam Liepam par pētījumu kopu "Pētījumi meža ekoloģijā". Tas ir zinātnieka darbs 50 gadu garumā, viņa devums meža ekoloģijā un ar to saistītajās jomās: meža taksācijā, vides mācībā, meža ekonomikā. Fizikālās enerģētikas institūta Enerģētikas efektivitātes centra vadošajam pētniekam profesoram *Dr. habil. sc. ing.* Namejam Zeltiņam par darbu kopu "Vides aizsardzība: ilgtspējīga enerģētika". Zinātniskās publikācijas veltītas ekoloģijas problēmām: Baltijas jūras risku izvērtēšanai, izmešu samazināšanai. Lai samazinātu siltumnīcas gāzu emisiju un paaugstinātu elektroapgādes drošību, pētīta enerģijas izmantošanas efektivitāte, liekot lietā dažādus tās ieguves avotus: dabas gāzi, vēja enerģiju, sašķidrīnāto dabas gāzi un arī

kodolenerģiju. N. Zeltiņa darbu kontā ir vairāk nekā 300 zinātnisko publikāciju. Pētnieks veic arī vides zinātnes un enerģētikas zinātnes sasniegumu plašu popularizāciju.

LZA prezidents Juris Ekmanis nosūtīja pateicības vēstuli Vācijas Nacionālās zinātņu akadēmijas *Leopoldina* prezidentam Folkeram ter Moilenam (*Volker ter Meulen*) sakarā ar prezidentūras termiņa izbeigšanos.

Dienas Bizness informācijas "Iedod mazu summiņu un piekrodina sagatavot ļoti labus speciālistus" un "Pirmais ciemā un tūkstošais pasaulē" raksturo Latvijas augstskolu finansējuma situāciju un reitingus (aut. S. Knipše, RTU rektors I. Knēts un LU rektors M. Auziņš).

26. februārī Rīgas Stradiņa universitātē notika svinīgs pasākums, kas veltīts farmācijas 90 gadu jubilejai Latvijā. Ar uzrunām un ziņojumiem uzstājās akadēmiķi J. Gardovskis, J. Stradiņš, I. Kalviņš u.c.

Taipejas Misija Latvijā, Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka Rūpniecības ielā 10 aicināja uz izstādi — prezentāciju "Māksla Taivanā: gleznas un filmas". Kopš 17. marta skatāma Taivas dokumentālā filma "Ārsts", mākslas filmas "Zemesrags" un "Trīs reizes".

Latvijas Inovatoru apvienība rīkoja praktisko konferenci "Inovācijas Latvijā — problēmas un risinājumi" (*Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*. 2010. 26. febr.).

Februārī iznākušas grāmatas: Janīna Kuršite. *Tautlietu vārdene*. Rīga: Nemateriālā kultūras mantojuma valsts aģentūra, 2010. 547 lpp. (*Latvijas Avīze*. 2010. 24. febr.);

Latvijas viduslaiku pilis. VI. Pētījumi par Vidzemes un Zemgales pilīm. Sast. Ieva Ose. Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2010. 439 lpp., il. + 16 lpp. krās. il.

Marts

2. martā Latvijas Mūzikas balva 2009 nominācijā gada koncerts piešķirta pianistam Vestardam Šimkum par Pētera Vaska skaņdarba "Gada laiki" atskaņošanu 23. septembrī Lielajā Ģildē (*Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*. 2010. 3. martā).

Latvijas Avīze (Uldis Graudiņš) ziņo "Izgudrojumiem veidos fondu". 2009. gada beigās izveidota Latvijas Inovatoru biedrība (LATINA). Valdes priekšsēdētājs — Ivars Kalviņš.

Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai ziņo, ka akadēmiķis Vilis Samsons apbalvots ar "Uzvaras dienas 65. gadadienai" veltītu medaļu.

3. martā galerijā "Daugava" atklāta LZA goda locekļa Jāņa Andra Oša darbu izstāde "Ainava. Tuvā un tālā. II".

Latvijas Avīze publicējusi Toma Anciša rakstu "Uz Kipru nebrauks. Pārdos zinātni Latvijā" — par pērn dibinātā Biomehānikas un fizikālo pētījumu institūta sākotni.

4. martā LZA Jāņa Streiča filmas "Rūdolfa mantojums" pirmizrāde LZA. Tikšanās un saruna ar režisoru, LZA goda locekli Jāni Streiču, Romualdu Ancānu (Rūdolfa Rūdupa atveidotāju), Gvido Skulti (operatoru) un producentu, LNT ģenerāldirektoru Andreju Ēķi (*Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 29. 3. martā).

Latvijas prese ziņo, ka LZA īstenais loceklis Jānis Priedkalns ziedojis LU Medicīnas fakultātes studentu atbalstam Ls 100 000. Tie paredzēti stipendijām studentiem, kuri iesaistīti neiroloģijas, īpaši neiroendokrinoģijas, pētījumos (*Latvijas Avīze*. 2010. 4. martā).

5. martā laikraksts *Diena* informē — pirmo reizi Latvijā zinātnieki sākuši ģenētiski pētīt augus (Ilze Zālīte sarunā ar LU prorektoru Indriķi Muižnieku).

6. martā LZA viceprezidents Tālavs Jundzis piedalījās Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas, EZMA (*Academia Scientiarum et Artium Europaea*) svinīgajā plenārsēdē Zalcburgā. Akadēmiķis T. Jundzis pasniedza EZMA prezidentam Feliksam Ungeram apsveikuma rakstu no LZA sakarā ar viņa vadītās akadēmijas 20 gadu jubileju. Savukārt T. Jundzis saņēma EZMA īstenā locekļa diplomu, jo šajā gadā ievēlēts par EZMA locekli.

9. martā pieņemtais Arhīvu likums — gan gaidīts, gan nelaikā. Pie pašreizējās "bada maizes" arhīvi nespēs ilgi funkcionēt pat reformēti. Par to raksta žurnālists Viesturs Sprūde (*Latvijas Avīze*. 2010. 9. martā).

LZA ārzemju loceklim vēsturniekam Frīdriham Benninghofenam — 85.

10. martā. Nemaksās par to, kas nepiederēs. FM rosinātie grozījumi apdraudot Eiropas naudas apguvi zinātnes infrastruktūras projektiem. Vitas Dreijeres intervija ar LZP priekšsēdētāju Elmāru Grēnu, Saeimas komisijas vadītāju Jāni Strazdiņu (*Diena*. 2010. 10. martā).

LZA, a/s "Latvijas gāze", RTU Attīstības fonds pasniedza Gada balvas 2010. *Dr. sc. ing.* Arturs Lešinskis apbalvots par zinātnisko, pedagoģisko un praktisko darbību ventilācijas un gaisa kondicionēšanas nozarē. A. Lešinskis ir viens no vadošajiem zinātniekiem šajā nozarē, pētījis enerģijas efektivitāti lauksaimniecības ražošanas ēku ventilācijas sistēmās. Zinātnieks pētījis lielu publisku ēku ventilācijas un gaisa kondicionēšanas sistēmu pilnveidošanu. LLU un RTU profesors, viņa vadībā sagatavoti vairāki simti inženieru, izstrādāti maģistra un promocijas darbi.

Dr. med. Vilnis Dzērve-Tāluts balvu saņēma par mūža ieguldījumu kardioloģijā. V. Dzērve-Tāluts kopš 1977. gada strādā Latvijas Kardioloģijas institūtā, sākumā par fizio-

loģijas nodaļas vadītāju, vēlāk par direktoru. Viņa vadībā tika izveidota speciāla medicīniski diagnostiskās aparatūras būves laboratorija, kurā aprobētas dažādas novitātes, t.sk. izveidots tolaik pirmais aparatūras komplekss neinvazīvai perifērās asinsrites novērtēšanai. Atzistami starptautiski panākumi — V. Dzerve-Tāluts bija Somijas–Latvijas sirds un asinsvadu slimību profilakses projekta līdzvadītājs, Eiropas pētniecības projekta EUROASPIRE III nacionālais koordinators, Pasaules veselības organizācijas CINDI programmas direktors Latvijā un PVO sadarbības partneris.

Dr. sc. ing. Ivars Ščerbickis balvu saņēma par pētījumu “Pazemes dabasgāzes krātuvju kompresoru cehu ekspluatācijas drošības paaugstināšanas metodes”. Parāleli darbam a/s “Latvijas gāze” I. Ščerbickis mācījās *VNI-IGAZ* doktorantūrā. Šobrīd viņš ir Inčukalna Pazemes gāzes krātuves vadītājs. Šis lielās gāzes krātuves ģeoloģiskā un gāzes dinamiskā modeļa izveidē, modernizācijas tehniski ekonomiskā pamatojuma izstrādē tiek izmantoti doktorantūrā iegūtie rezultāti. Viņš ir atbildīgais izpildītājs par ES līdzfinansēto projektu “Ģeoloģiskā un ekonomiskā izpēte par dabasgāzes pazemes krātuves iespējamo izveidi Latvijā, Dobeles rajonā”.

Dr. med. Eva Striķe balvu saņēma par darbu “Hemodinamikas svārstību novērtējums ar invazīvām un daļēji invazīvām metodēm miokarda ķirurģiskas revaskularizācijas operācijās bez mākslīgās asinsrites”.

E. Striķe sekmīgi apvieno praktiskā ārsta darbu ar zinātnisko pētniecību, apgūvusi visjaunākās, uz zinātniskiem pētījumiem bāzētās iemaņas klīniskajā anestezioloģijā, kuras nepieciešamas kardioloģisku manipulāciju veikšanai, t. sk. operācijās bez mākslīgās asinsrites. Viņa arī papildinājusi zināšanas ārzemju klīnikās — Louvenas universitātē Beļģijā, Berlīnes Sirds ķirurģijas centrā, Karolinska institūtā Zviedrijā u.c. (*LETA*. 2010. 10. marts; *LNT 900 sekundes* un *Latvijas Avīze*. 2010. 11. marts; *Latvijas Vēstnesis*. 2010. 11. marts; *Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 29. marts).

11. martā LZA sēde “Latvijas kultūrainava pagātnē un mūsdienā skatījumā”. Darba kārtībā: leadvārdi. LZA prezidents Juris Ekmanis;

Dažādā ainava: domas, pētījumi, prakse. LZA kor. loc. Aija Melluma;

Ainavas tuvplāns: cilvēka dzīves telpas saprašana. *Dr. geogr.* Inese Stūre;

Bijušo muižu centru kultūrainavas problēmas. Ainavu arhitekte Ilze Janelis;

Dievnami Latvijas kultūrvīdē. Akadēmiķis Ojārs Spārītis;

Pārdomas par Latvijas jūras dibena kultūrainavu. LZA kor. loc. Juris Urtāns;

Dažas kultūrvēstures dokumentu kopas par Latvijas ainavu. Akadēmiķis Saulvedis Cimermanis (*Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 29. marts).

Publikācija par to, ka zinātnei gar degunu var aiziet vairāk nekā 131 miljons latu — par LR Finanšu ministrijas rosinātajām izmaiņām Eiropas Reģionālā attīstības fonda (ERAF) finansējuma apgūvē zinātnes infrastruktūras attīstīšanai, samazinot valsts līdzfinansējuma apmēru (aut. Katrīna Slišāne; *Izglītība un Kultūra*. 2010. 11. marts).

13. martā RTU 13 vidusskolēnu komandas no Latvijas pulcējās jauno pētnieku dienā “Nāc un studē RTU”. Skolēni zinātniski pētnieciskajam darbam piesaistījuši arī zinātniekus. Franču liceja komandu konsultējis LZA kor. loc. Pēteris Šipkovs (*Latvijas Avīze*. 2010. 10. marts).

15. martā Zinātne cauri gadsimtiem — Voldemāra Hermaņa saruna ar akadēmiķi Jāni Stradiņu par monogrāfiju “Zinātnes un augstskolu sākotne Latvijā” (*Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*. 2010. 15. marts).

LZA prezidenta Jura Ekmaņa intervija “Nauku uņičoziķi ņevozmožno” (aut. I. Akopova; *Telegraf*. 2010. 15. marts).

16. martā Raiņa un Aspazijas mājā Rīgā, Baznīcas ielā 30, notika Aspazijas 145. dzimšanas dienai veltīta zinātniska konference “Aspazija dzimtenē un citās zemēs”. Piedalījās Ukrainas vēstnieks Latvijā, LZA goda doktors, *Dr. philol.* Rauls Čilačava, kurš Raiņa un Aspazijas dzeju tulkojis ukraiņu un gruzīnu valodā (*Diena*. 2010. 16. marts).

17. martā LZA izbraukuma sēde uz LU Matemātikas un informātikas institūtu. Dienas kārtība: Pārskats par datorzinātņu virzienu institūtā. Akadēmiķis Jānis Bārdziņš. Ilgtspējīga pētniecība matemātikā? Kor. loc. Uldis Raitums, kor. loc. Felikss Sadirbajevs. Semantiskā tīmekļa tehnoloģijas Latvijā. *Dr. sc. comp.* Guntis Bārdziņš. Zinātnes e-infrastruktūra. *Dr. sc. comp.* Rihards Balodis-Bolužs, Ināra Opmane, institūta izpildītore. Struktūrdaļu un datortehnikas muzeja apmeklējums.

18. martā Spīķeru koncertzālē atvēra eksprezidentes akadēmiķes Vairas Viķes-Freibergas grāmatu “Kultūra un latvietība” (*Latvijas Avīze*. 2010. 19. marts; *Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 29. marts).

LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore, LZA goda doktore Venta Kocere apbalvota ar Māras Zemes krustu (Igaunija). (*Latvijas Avīze*. 2010. 19. marts).

24. martā LZA īstenajai loceklei mediķei Rutai Muceniecei — 60.

24. martā LZA ārzemju loceklim valodniekam Maiklam Brančam — 70.

25. martā — Latvijai trūkst zinātnes medžeru. Paši nespējam pārdot savus zinātnes produktus, tāpēc jāpiesaista ārvalstu kapitāls. Par to Andreja Vaivara saruna ar LZA Senāta priekšsēdētāju Jāni Stradiņu (*Dienas Bizness*. 2010. 25. marts; *Latvijas Avīze*. 2010. 26. marts).

“Kā atbalstīt inovāciju Latvijā?” Andra Mangale par Latvijas Inovatoru apvienības konferenci 2010. gada 26. februārī (*Izglītība un Kultūra*. 2010. 25. marts).

26. martā LZA un LZA Ei organizētās diskusijas “Valsts ekonomiskā politika recesijas pārvarēšanai” trešā diskusija “Cilvēkresursu atjaunošanās un izaugsmes izredzes Latvijā.” Darba kārtībā: Ievadvārdi. LZA prezidents J. Ekmanis. Ziņojumi: “Iedzīvotāju skaita un vecumsastāva paredzamās izmaiņas Latvijā un tās reģionos” — LZA kor. loc. *Dr. habil. oec.* P. Eglīte, “Migrācijas ietekme uz Latvijas un reģionu iedzīvotāju skaita izmaiņām” — prof. Z. Krišjāne, “Izglītības sistēmas elastība un atbilstība mūsdienu prasībām” — I. Jaunzeme, “Mūsdienu izaicinājumi uzņēmējdarbības izglītības veicināšanai” — prof. V. Bikse (*Izglītība un Kultūra*. 2010. 25. marts; *Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 10. maijs).

Aizgājis mūžībā Kazimirs Špoģis (dz. 28. 03.1927.) — valsts un politiskais darbinieks, lauksaimniecības ekonomists, izcils zinātnes un augstākās izglītības organizators, Atmosfēras dalībnieks, LZA korespondētājoceklis, Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas goda loceklis. (*Latvijas Avīze*. 2010. 27. marts; *Diena*. 2010. 1. apr.; *Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 19. apr.)

26.–28. martā LZA komandēja Dr. Līgu Grīnbergu (LU CFI) uz Antāliju, Turcijā, kur viņa jaunās zinātnieces statusā piedalījās ALLEA (Eiropas Zinātņu akadēmiju federācija) organizētajā ideju ģenerēšanas seminārā “Grand Challenges”, kas notika projekta “Eiropas Jaunā akadēmija” ietvaros.

30. martā LZA Senāta sēdē izskatīja jaunatļauzumu par Latvijas arhīvu situāciju pieņemtā Arhīvu likuma gaismā, kā arī vēstures žurnālu pastāvēšanas iespējas. Pēc Senāta sēdes atklāja tēlnieka, LZA goda locekļa Andra Vārpas

zīmējumu izstādi "Viņa. Daba" (*Latvijas Avīze*. 2010. 3. apr.; *Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 19. apr.).

Aprīlis

1. aprīlī vizītē LZA ieradās Turcijas Republikas ārkārtējā un pilnvarotā vēstniece Aiše Aihana Asja (*Ayşe Ayhan Asya*), kas ir karjeras diplomāte, ieguvusi izglītību politikas zinātnē. Viešņu pieņēma LZA prezidents Juris Ekmanis, ārlietu sekretārs Andrejs Siliņš, prezidenta padomniece Anita Draveniece un starptautiskās sadarbības speciāliste Māra Alksne. Tika pārrunāti jautājumi par zinātnes un augstākās izglītības situāciju Latvijā un Turcijā, par LZA lomu valstī, kā arī plašāki jautājumi.

Miris LZA ārzemju loceklis — Vilfrīds Šlaus (*Wilfried Schlau*, dz. 27. 04.1917.).

2. aprīlī LZA korespondētājloceklim Mārim Knitem — 55.

3. aprīlī LZA goda doktoram Raimo Pullatam — 75.

6. aprīlī arhitekts Gunārs Birkerts: "Mums nav jābūvē debesskrāpji. Latvijas arhitektūras spēks ir skolas, bibliotēkas, sabiedriskās ēkas." (Aut. Viestarts Gailītis; *Diena*.)

8. aprīlī notika LZA Pavasara pilnsapulce. Ievadvārdus sacīja LZA prezidents Juris Ekmanis, analizējot būtisko, kas noticis zinātnes dzīvē kopš Rudens pilnsapulces, un situāciju zinātnē vispār. Tika pasniegtas LZA 2010. gada vārdbalvas. Tās saņēma: akadēmiķe Baiba Rivža (Latvijas Lauksaimniecības universitāte) — *Kārļa Ulmaņa balvu tautsaimniecības zinātnē* par izcilu devumu Latvijas agrārpolitikas un agrārās ekonomikas jautājumu risinājumā; *Dr. habil. phys.* Larisa Grigorjeva, LU Cietvielu fizikas institūta Cietvielu radiācijas fizikas laboratorijas vadītāja — *Edgara Siliņa balvu fizikā* par darbu "Radiācijas defektu veidošana un relaksācijas procesi komplekso oksīdu kristālos un nanostrukturās"; *Dr. sc. comp.* Mārtiņš Gills (Latvijas Universitāte) — *Artura Balklava balvu zinātnes popularizēšanā* par starptautiskā astronomijas gada 2009 Latvijā sagatavošanu un koordinēšanu. Vārdbalvas jaunajiem zinātniekiem saņēma: *Mārtiņa Straumaņa-Alfrēda Ieviņa balvu ķīmijā* — *Mg.* Liene Grigorjeva un *Mg.* Ansis Maļeckis (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte, Latvijas Organiskās sintēzes institūts), *Emīlijas Gudrinieces balvu ķīmijā* — *Mg.* Vitālijs Rjabovs (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte), *Zentas Mauriņas balvu humanitārās zinātnēs* — *Mg.* Zanda Borga (Liepājas Universitāte). Jauno zinātnieku balvas saņēma LU Fizikas un matemātikas fakultātes maģistranti *Bc.* Edgars Nitišs un *Bc.* Anda Švāgere.

Referātu "Latvijas ekonomiskā situācija un nākotnes izredzes" akadēmiskajai sabiedrībai nolasīja Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimšēvičs. (Materiāls publicēts arī šajā žurnāla numurā.) Tradicionālos pārskatus par LZA darbību 2009. gadā sniedza LZA ģenerālsekretārs Valdis Kampars un LZA Uzraudzības padomes priekšsēdētājs Pēteris Zvidriņš. Diskusijā piedalījās B. Rivža. (*Izglītība un Kultūra*. 2010. 15. apr.; *Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 19. apr., 10. maijs).

11. aprīlī LZA goda locekļi Ludmilai Azarovai-Vācietei — 75.

12. aprīlī LZA prezidents Juris Ekmanis nosūtīja līdzjūtības vēstuli Polijas Zinātņu akadēmijas prezidentam Mihalam Kleiberam (*Michał Kleiber*), kur savā un Latvijas Zinātņu akadēmijas vārdā izteica visdziļāko līdzjūtību Polijas tautai sakarā ar trāģisko avio-katastrofu.

16.–17. aprīlī LZA komandēja viceprezidentu/ārlietu sekretāru Andreju Siliņu uz

Stokholmu, lai viņš piedalītos *ALLEA* (Eiropas zinātņu akadēmiju federācija) ģenerālajā asamblejā. Taču sakarā ar Īslandes Eijafjadlajegidla vulkāna izraisīto haosu Eiropas gaisa telpā Latvijas Zinātņu akadēmija, tāpat kā vairākas citas akadēmijas, nevarēja nosūtīt savu pārstāvi uz šī gada asambleju.

14. aprīlī publicēts Ordeņu kapitula ziņojums. Saistībā ar Latvijas Republikas neatkarības deklarācijas pasludināšanas dienu valsts augstākie apbalvojumi par nopelniem Latvijas labā piešķirti 102 cilvēkiem, t.sk. LZA akadēmiķei Ritai Kukainei, LZA goda loceklim, vēsturniekam Heinriham Strodam, LZA goda loceklim, tēlniekam Andrim Vārpam (*Latvijas Avīze*. 2010. 15. apr.).

LZA goda doktoram Harro fon Hiršheitam — 85.

Latvijas Nieru fonda organizēta konference “Transplantācijas iespējas Latvijā” notika Rīgā, Kongresu namā.

15. aprīlī — Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā notika 47. Stradiņa lasījumi. Paula Stradiņa balvu par izcilu devumu modernās ķirurģijas, medicīnas zinātnes un akadēmiskās izglītības attīstībā Latvijā pasniedza profesoram Jānim Gardovskim, kurš nolasīja akadēmisko runu “Ķirurģija vakar, šodien, rīt”.

Latvijas valsts dibināto augstskolu rektoru paziņojums: “Par augstākās izglītības attīstību”. <http://www.delfi.lv/archive>

17. aprīlī LZA korespondētājloceklim Jurim Borzovam — 60.

20. aprīlī Latviešu–vācbaltiešu centrs *Domus Rigensis* un Mencendorfa nams aicināja uz tikšanos “Rīdzinieks Valters Caps — vācbaltiešu izgudrotājs, leģendārās fotokameras *Minox* autors. Dzīve un darbība.” Atb. foto-

vēsturnieks Pēteris Korsaks. Par LZA goda doktoru V. Capu referēja LZA korespondētājloceklis *Dr. phys.* Jānis Kristapsons.

LZA goda loceklim Heinriham Strodam — 85 (*Latvijas Avīze*. 2010. 20. apr.).

Latvijas Dabas muzejā notika “Dabas retumu krātuves” seminārs “Kas ir Korāns un Korāna tulkošana (pārceļšana) latviešu valodā”. Tajā piedalījās LZA goda locekļi — orientālists Uldis Bērziņš un komponists Imants Kalniņš.

LZA ārzemju loceklim Žilam Brasāram — 55.

22. aprīlī laikrakstā *Izglītība un Kultūra* publicēts Latvijas valsts dibināto augstskolu rektoru paziņojums (16 parakstu) pret Pasaules Bankas ieteikumu samazināt budžeta vietu skaitu augstskolās un bāzes finansējumu par 50% un LETA komentārs par valdības pieņemto zinātnes un tehnoloģiju attīstības pamatnostādņu ieviešanas rīcības plānu 2010.–2011. gadam.

Augstceltnē, Mazajā zālē, LZA sadarbībā ar 4. Maija deklarācijas klubu sarīkoja konferenci–diskusiju “Latvijas neatkarības atgūšanas stratēģijas izvēle un īstenošana: starp ideāliem un īstenošanu (1989. gada 31. maijs–1990. gada 4. maijs)” (*Latvijas Avīze*. 2010. 24. apr.; *Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 10. maijs).

23. aprīlī LZA ĶBMZN sēde Daugavas ekosistēma un tās ilgtspējīga attīstība. Ievadvārdus teica LZA prezidents Juris Ekmanis. Par Daugavas ekosistēmas izpēti un ekoloģisko kvalitāti ziņoja *Dr. biol.* asoc. prof. Gunta Sprinģe (LU Bioloģijas institūta (BI) vad. pētniece, Hidrobioloģijas lab. vad., LU ĢZZF asoc. prof.) un *Dr. biol.* Elga Parele (LU BI vad. pētniece). Fitoplanktons kā Daugavas ekoloģiskā stāvokļa raksturotājs — šādu tēmu

analizēja *Dr. biol.* Ivars Druvietis (LU BI vad. pētnieks, LU Bioloģijas fak. docents). Daugavas ūdeņu kvalitātes ilgtermiņa izmaiņas raksturoja *Dr. geogr.* Ilga Kokoriņa (LU BI pētniece, LU ĢZZF Vides monitoringa lab. vad.).

Daugavas kā ūdenstransporta sistēmas izveidošanas potenciālo ietekmi uz tās sateces baseinu un Baltijas jūru analizēja *Dr. biol.* Elmira Boikova (LU BI vad. pētniece, Jūras ekoloģijas lab.vad.). Tika pieņemta sēdes rezolūcija (*Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 10. maijs; *Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*. 2010. 18. maijs).

27. aprīlī LZA Senāta sēde. Sēdē zinātnisko ziņojumu "Radiācijas defektu veidošana un relaksācijas procesi komplekso oksīdu kristālos un nanostruktūrās" sniedza LZA E. Siliņa balvas 2010. gada laureāte *Dr. habil. phys.* Larisa Grigorjeva. Senāts apsprieda Pavasara pilnsapulces rezultātus, pieņēma lēmumu par LZA jaunu locekļu vakancēm 2010. gada vēlēšanās un apsprieda izmaiņas zinātnieka ētikas kodeksā. Pēc Senāta sēdes LZA izstāžu telpā atklāja LMA profesora, LZA goda locekļa Jāņa Andra Oša darbu izstādi "Ainava" (*Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 10. maijs).

Akadēmiķim Kurtam Švarcam, LZA Lielās medaļas 2010. gada laureātam — 80 (*Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 10. maijs).

LZA goda loceklim Alvim Hermanim — 45.

28. aprīlī laikrakstā *Dienas Bizness* publicēts Eksperta viedoklis. J. Ekmanis: "Būtu labi, ja ierēdņi zinātnieku vietā rakstītu daudzās bezjēdzīgās atskaites."

29. aprīlī LZA korespondētājloceklei Silvijai Radzobei — 60.

Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai intervējusi akadēmiķi Tālavu Jundzi un ES Tiesas tiesne-

si *Dr. h. c.* Egilu Levitu "Valsts atjaunošanas jēga — pašiem lemt, kā dzīvot savā valstī" (aut. Viktors Avotiņš).

30. aprīlī LU Humanitāro zinātņu fakultātē notika rakstu krājuma "Lāčplēša ceļš pasaulē. Latviešu eposs un Eiropas eposu tradīcija" atvēršana. Grāmatu izstāde "Lāčplēša ceļš pasaulē. Andreja Pumpura eposs starpkultūru dialogā". Sast. Ausma Cimdiņa un Ojārs Lāms.

Maijs

5. maijā LZA Senāta zālē notika Latvijas Zinātņu akadēmijas rīkota konference–diskusija "Humanitārās un sociālās zinātnes Latvijā: kopīgais un atšķirīgais ar citām zinātņu jomām". Ievadvārdus teica prezidents J. Ekmanis. LZA goda doktors Egils Levits uzstājās ar priekšlasījumu. Diskusijā "Humanitāro un sociālo zinātņu (HSZ) uzdevumi un atšķirības no dabas zinātnēm" par tēmām: HSZ pasūtītājs un gala lietotājs, HSZ rezultātu publiskošana, tai skaitā nacionālos un starptautiskos izdevumos, HSZ finansējums un loma krīzes apstākļos un HSZ mijiedarbība ar citām zinātņu nozarēm un tās nozīme runāja J. Stradiņš, I. Jansone, A. Siliņš, M. Kūle, J. Kristapsons.

LZA Mazajā zālē notika Latvijas juristu dienu atklāšana. <http://www.lza.lv>, <http://www.lu.lv/>

7. maijā Latvijas Zinātņu akadēmija, Latviešu–vācbaltiešu centrs *Domus Rigen-sis*, Mencendorfa nams un Latvijas Juristu biedrība ielūdza uz profesora, *Dr. iur., Dr. h. c.* Dītriha Andreja Lēbera (*Loeber*) (04.01.1923.–26.06.2004.) piemiņas pasākumu un piemiņas plāksnes atklāšanu pie nama Hospitāļu ielā 22. Klātesošos uzrunāja akadēmiķis Tālavus Jundzis, Juristu biedrības priekšsēdētājs Aivars Borovkovs, *Domus*

Rigensis priekšsēdētājs Eižens Upmanis, mākslinieks Jānis Strupulis. Mencendorfa namā notika LZA ārzemju loceklim D. A. Lēberam veltīta atmiņu pēcpusdienu kopā ar profesora ģimeni, fotoretrospekcija un atmiņu stāstījumi, koncerts (LTV *Labrīt, Latvija!*; *LNT 900 sekundes*; *Latvijas Avīze*. 2010. 8. maijs; *Jurista Vārds*. 2010. 18. maijs; *Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 24. maijs).

9. maijā LR Izglītības un zinātnes ministrei LZA korespondētājloceklei Tatjanai Koķei — 55.

LZA korespondētājloceklim fiziķim Jānim Spīgulim — 60.

11. maijā LZA korespondētājloceklim Nikolajam Sjakstem — 55.

12. maijā Latvijas Zinātņu akadēmijā tika pasniegtas 2010. gada L'ORÉAL Latvijas stipendijas "Sievietēm zinātnē" ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu. Stipendija iedibināta 2005. gadā, sešos gados to saņēmušas 18 pētnieces. *Dr. biol.* Una Riekstiņa stipendiju saņems pētījumam "Cilvēka ādas cilmes šūnu nišas ietekme uz nervu šūnu atjaunošanos". Tā mērķis ir izpētīt, vai ādas saistaudu cilmes šūnas var palīdzēt atjaunot bojātus nervu audus. Iegūtie rezultāti sniegs ieguldījumu jaunu nervaudu reģenerācijas terapiju izveidē.

Stipendija pasniegta arī Inesei Čakstiņai, dabas zinātņu maģistrei, — pētījumam "A vitamīna ietekme uz molekulāriem mehānismiem cilvēka sirdī veidojošajās šūnās *in vitro*". Pētījuma rezultāti ļaus uzlabot kardioloģijā izmantotās terapijas. Elīna Pajuste, dabas zinātņu maģistre, savukārt saņēma stipendiju pētījumam "Kodolsintēzes iekārtu materiālos uzkrātā tritija īpašības un difūzija". Pētījuma mērķis ir materiālu piemērotības izvērtējums drošai un efektīvai perspektīvā enerģijas avota — kodolsintēzes reaktora — darbībai (*Latvijas Avīze*. 2010. 13. maijs;

leva. 2010. 12. maijs; *Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*. 2010. 14. maijs; LTV *Panorāma*. 2010. 15. maijs; *Latvijas Avīze*. 2010. 15. maijs; *Diena*. 2010. 18. maijs; *Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 24. maijs; *Māja*. 2010. 29. maijs–4. jūn.; *Sestdiena*. 2010. 29. maijs–4. jūn.; *Mājas Viesis*. 2010. 4. jūn.).

14. maijā LZA Mazajā zālē notika LZA FTZN organizēta sēde "Zinātnes popularizēšana sabiedrībā". Par Astronomijas gada rezultātiem Latvijā un pasaulē referēja *Dr. sc. comp.* Mārtiņš Gills.

Pieņemts sēdes lēmums.

ANO 62. Ģenerālā Asambleja 2009. gadu pasludināja par Starptautisko Astronomijas gadu pārliecībā, ka tam varētu būt izšķiroša nozīme sabiedrības apziņas paaugstināšanā par astronomijas un fundamentālo zinātņu nozīmi ilgtspējīgā attīstībā. Tas nozīmē — veicinot piekļuvi vispārējām zināšanām par dabaszinātnēm, izbaudot astronomijas piedāvāto atklāsmes prieku, spēcinošot formālo un neformālo zinātņu apmācības procesus skolās, ar zinātnes centru, muzeju un citu atbilstošu līdzekļu palīdzību stimulēt studentu pieplūduma pieaugumu ilgtermiņā zinātnes un tehnoloģiju jomā.

Starptautiskais astronomijas gads SAG2009, kura ietvaros pasākumi notika 148 valstīs, netika uzskatīts par atsevišķu gadījuma rakstura notikumu, tas tika paredzēts kā līdzeklis, lai dibinātu sadarbības struktūras, veiktu ilgstošas pašpietiekamības aktivitātes un radītu inovatīvas koncepcijas astronomijas popularizēšanai.

Latvijā vairāk nekā 30 SAG2009 pasākumos, neskaitot regulāros debess demonstrējumus LU Astronomiskajā tornī un *Starspace* observatorijā Rāmkalnos, piedalījās vairāki tūkstoši apmeklētāju. Latvijas iedzīvotājiem interese par astronomijas jautājumiem ir, taču nav nodrošinātas pietiekamas iespējas to apmierināt un attīstīt. Skolu rīcībā ir 50 teleskopi, no kuriem aktīvi tiek izmantota tikai puse.

Ir pierādīts, ka noteicošo lomu sabiedrības attieksmē pret zinātni veido iespaidi un uzskati, kādi iegūti un izveidoti skolas gados. Tādējādi, lai atklātu potenciālus jauno pētnieku un inženieru talantus, ir nepieciešams dot iespēju interesantā un aizraujošā formā mācību procesā izzināt vismaz dažas zinātnes darbības sfēras un galvenās metodes.

Latvijas Zinātņu akadēmija uzskata, ka šādu lomu spēj veikt iepazīšanās ar astronomiju. Šī nodarbe satur labus priekšnosacījumus vizuāli bagātam stāstam par pasaules uzbūvi, cilvēces un zinātnes izaicinājumiem, kā arī kalpo par labu tiltu citu zinātņu apguvei.

LZA korespondētājloceklim Aijai Žilevičai — 70.

15. maijā Latvijas prese ziņo, ka entomologa, DU rektora, LZA korespondētājlocekļa Arvīda Barševska vārdā nosaukta jaunatklāta vaboļu suga *Platyderus barsevskisi* (Latvijas radio 1; *Latvijas Avīze*. 2010. 15. maijs; <http://www.dau.lv/>; *Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*. 2010. 24. maijs; *Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 24. maijs).

19. maijā LZA Mazajā zālē notika tradicionālā LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta tradicionālā gadskārtējā konference “Meklējumi un atradumi 2010”. Notika LU LFMI jaunāko grāmatu atvēršana. Raimonds Briedis. *Teksta cenzūras īsa kursa*. Rīga: LU LFMI apgāds, 2010. 184 lpp. Guntis Pakalns. *Džūkstes teikas un nostāsti*. Rīga: Zinātne, 2010. 576 lpp. LU LFMI organizētā starpdisciplinārā konference “Meklējumi un atradumi” notiek kopš 1988. gada. Par saviem meklējumiem un atradumiem stāsta gan institūta darbinieki, gan viesi. Referāti publicēti rakstu krājumos “Materiāli par...” (kopš 1989. g.) un “Meklējumi un atradumi” (kopš 2004. g.) (*Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*. 2010. 14. maijs; *Zinātnes Vēstnesis*. 2010. 24. maijs).

20. maijā Rīgā atklāja N. Pirogova 200 gadu dzimšanas dienas atcerei veltītu IV Baltijas reģiona sejas un žokļu ķirurģijas kongresu (organizators — ZA kor. loc. A. Skaģers). Medicīnas vēstures muzejā atklāja N. Pirogova izstādi ar bagātu oriģināleksponātu klāstu. Pasākumā piedalījās Krievijas un Somijas vēstnieki.

23. maijā LZA korespondētājloceklim Jānim Zilgalvim — 55.

24. maijā LZA korespondētājloceklim Vilnim Zariņam — 80.

24.–28. maijā Rīgā tika organizēta XVI Starptautiskā konference “Kompozīto materiālu mehānika” (<http://www.pmi.lv/html/ConfInt.htm>). Organizētāji un atbalstītāji — Latvijas Universitātes Aģentūra „LU Polimēru mehānikas institūts”, Latvijas Zinātņu akadēmija, Latvijas Zinātnes padome, Latvijas Nacionālā Mehānikas komiteja, Latvijas Universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte, žurnāla “*Mechanics of Composite Materials*” redakolēģija.

Kompozīto materiālu mehānikas konferences ir tradicionālas zinātnieku sanāksmes, ko Polimēru mehānikas institūts regulāri organizē kopš 1965. gada. Šo konferenču mērķis ir apspriest jaunus pētījumu rezultātus kompozīto materiālu mehānikā, kā arī apmainīties domām par iespējamiem turpmākiem pētījumu virzieniem.

Konference tika organizēta sešās sekcijās: “Struktūra un īpašības”, “Laika un vides atkarīgas īpašības”, “Stiprība, plīšana, bojājumi un nogurums”, “Konstrukcijas no kompozītiem”, “Tehnoloģijas mehāniskie aspekti” un “Kompozīti celtniecībā un infrastruktūrā”.

Konferences darbā ar referātiem piedalījās 161 dalībnieks no 25 valstīm — no ASV, Azerbaidžānas, Baltkrievijas, Čehu Republikas, Dānijas, Dienvidāfrikas, Francijas, Grieķijas, Igaunijas, Itālijas, Izraēlas, Kazahstānas, Korejas Republikas, Krievijas, Ķīnas,

Latvijas, Lielbritānijas, Lietuvas, Nīderlandes, Polijas, Spānijas, Turcijas, Ukrainas, Vācijas un Zviedrijas.

26. maijā LZA goda doktoram Ģirtam Zaķim — 75.

27.–28. maijā LZA un Rīgas Grebenščikova vecticībnieku draudzes telpās notika LU FSI un Latvijas Vecticībnieku biedrības or-

ganizēta starptautiska zinātniska konference “Rīgas vecticībnieki: kultūrvēsturiskās pieredzes 250 gadi” (*Izglītība un Kultūra*. 2010. 27. maijs).

29. maijā notika P. Stradiņa Universitātes klīniskās slimnīcas 100 gadu jubilejas svinīgais pasākums ar veselības ministra D. Gavara un prominentu medicīnas zinātņu pārstāvju uzrunām.